

מכפר על הכהנים בשאר עבירות, והוא כנגד מה ששעיר המשתלח
 מכפר על ישראל. אלא לרבי יהודה, שהכהנים מתכפרים על שאר
 עבירות בשעיר המשתלח כישאל, תרי וידוין ודם תפר למה לי –
 מדוע צריך גם את הוידוי של הפר וגם את הוידוי שעל מתן דמו, וגם
 את דם הפר לכפרת הכהנים, הרי בחד וידוי, ודמו של פר, סניא –
 די בכך לכפרת הכהנים, שאחד יהיה כנגד מה שמכפר שעיר הפנימי,
 ואחד יהא כנגד מה שמכפר שעיר החיצון.
 מתרצת הגמרא: אכן אין צריך אלא כפרה אחת, ומה שצריך שני
 וידוים, אחד לו – אחד לכפר על הכהן גדול עצמו ובני ביתו, ואחד
 לביתו – וידויו נוסף לכפר עליו ועל אחיו הכהנים, בדתנא דבי רבי
 ישמעאל, כך היא מדת הדין נזהגת – כך היא ההנהגה הראויה,
 מוסב יבוא ופאי ויכפר על החייב, ואל יבוא חייב ויכפר על
 החייב, ולכך תחילה מכפר הכהן הגדול על עצמו, ואחרי שנעשה
 זכאי הוא מכפר אף על אחיו הכהנים.

הדרן עלך שבועות שנים

פרק שני - ידיעות הטומאה

משנה

במשנה בפרק הראשון שנינו שאדם טמא שאכל קודש או שנכנס
 למקדש בשוגג חייב בקרבן עולה ויורד. נאמר שם, שחייב קרבן זה
 ישנו בארבעה אופנים, כיון שאין אדם מתחייב בו אלא אם לשגגתו
 קדמה 'דיעה בתחילה', ואחריה היתה 'דיעה בטוף'. משנתנו
 מפרשת את המשנה שבפרק הקודם ומפרטת את אופני השגגות
 האלו ואת דיניהן.
 ידיעות הטומאה – אופנים שונים שבהם מתחייב אדם קרבן על
 שגג באיסורי טומאת מקדש וקדשיו, שתיים שהן ארבע הם. שנים
 הנלמדים ממשמעות הכתוב, ועוד שנים הנלמדים מריבוי.
 כיצד, נמסא, וידע מכך, ובשעת אכילתו נעלמה ממנו הטומאה,
 כגון ששכח, ואולם ויבור היה את הקדש, כלומר, שזכר או שבשר
 קודש הוא אוכל. או שנעלם ממנו הקדש ויבור את הטומאה,
 כלומר, שאחר שידע שבשר קודש הוא זה, נעלם ממנו הדבר בשעת
 אכילתו, אך זכר את טומאת גופו. וכן אם אחר שידע את דבר טומאת
 גופו ודבר קדושתו של הבשר, נעלמו ממנו זה וזה – הטומאה
 והקודש. ואכל את הקדש ולא ידע, ומשאכל ידע – ואחרי שאכל
 נודע לו שעבר על איסור אכילת קודש בטומאת הגוף, תרי זה חייב
 בקרבן עולה ויורד. הרי לנו שני אופנים באיסור אכילת קודש
 בטומאה.
 נמסא, וידע מכך, ונעלמה ממנו אותה טומאה כאשר נכנס
 למקדש, ויבור את המקדש, כלומר שזכר שמקום זה הוא בית
 המקדש, או שנעלם ממנו שזהו המקדש, ויבור את הטומאה, וכן
 אם נעלם ממנו זה וזה, ונכנס למקדש ולא ידע, ומשיצא ידע –
 ואחרי שיצא נודע לו שעבר על איסור כניסה למקדש בטומאה, תרי
 זה בעולה ויורד. הרי לנו עוד שני אופנים באיסור כניסה למקדש
 בטומאה.
 המשנה דנה בגבולות המקום אשר הנכנס אליו בטומאה מתחייב
 קרבן. אחד הנכנס בטומאה לעזרה שבמקדש, ואחד הנכנס
 לתוספת העזרה חייב קרבן עולה ויורד, שקדושת תוספת העזרה
 שזה לקדושת העזרה, מאחר שההוספה נעשתה על פי הדינים
 שנאמרו בדבר, שאין מוסיפין על תחום העזר – ירושלים ועל תחום
 העזרות של בית המקדש, אלא פרשות מלך ונביא ואורים ותומים
 וסנהדרין של שבעים ואחד, ובשתי תודות – שני לחמי תודה,
 שמקיפים עמם את המקום המתקדש, וישיר – בכינורות ובמיני
 נגינה, ומשוררים בשירי מזמורים, ובית דין מהלכין, ושתי התודות
 הנישאות בידי שני כהנים מהלכות תחילה, ובית דין מהלכים
 אחריהו, וכל ישראל מהלכים אחריהם, עד שמגיעים לסוף המקום
 שאותו רוצים לקדש,

בטומאת מקדש וקדשיו, אלא שיש לברר כמה הם מתכפרין, ועל
 זה אמרה הברייתא מוטב שיתכפרו הכהנים פרו של אהרן, שהרי
 הותר מקלו אצל ביתו, שבני ביתו מתכפרים עמו, ואל יתכפרו
 בשעיר הנעשה בפנים, שנאמר בו 'אשר לעם', שהרי לא הותר
 מקלו. ואם נפשך לומר – ואם תרצה להשיב על דרשה זו, יש לנו
 ללמוד זאת ממקום אחר, שהרי הוא אומר 'בית אהרן ברכו את ה'
 וגו' (תהלים קל"ט), הרי שהכהנים קרויים 'ביתו' והם בכלל כפרת פרו
 של אהרן, שנאמר 'וכפר בעדו ובעד ביתו' (ויקרא טו ז).
 מבררת הגמרא: ומאי אפסוק נפשך לומר? – מה היה ניתן להשיב,
 שמשום כך יש צורך בוסף ללמוד שהכהנים מתכפרים בפרו של
 אהרן. מבררת הגמרא: הקושיא היא, וכי תימא – ואם תאמר, איך
 אפשר לומר שהכהנים יתכפרו בפרו של אהרן, והרי וכפר בעדו
 ובעד ביתו? בתיב (ויקרא טו ז), ומכאן שרק בני ביתו מתכפרים בפרו,
 ולא שאר הכהנים. ולתרץ קושיא זו השיבה הברייתא, בולן – כל
 הכהנים קרויין ביתו, שנאמר (תהלים קל"ט-ט), 'בית אהרן ברכו את
 ה', וראי ה' ברכו את ה'.

הגמרא מקשה על המבואר בברייתא (א) שהפסוק 'אשר לעם' נדרש
 למעט שאין הכהנים מתכפרים בשעיר. מקשה הגמרא: והאי אפשר
 לעם? להכי הוא דאתא – וכי הפסוק אשר לעם? שנאמר בשעיר
 הפנימי בא למעט שאינו מכפר על הכהנים, האי מיבעי ליה – הרי
 פסוק זה נדרש לומר, דקאמר רחמנא מדעם ליהו – שציותה התורה
 שהשעיר הפנימי יהיה מממון העם, ולא מממון הכהן הגדול. מתרצת
 הגמרא: ההוא מ'מאת עדת בני ישראל יקח' (ויקרא טו ז) נפקא –
 דרשה זו שהשעיר בא מממון העם נלמדת מהפסוק שנאמר לגבי
 קרבנות הכהן ביום הכיפורים, שיבואו מאת עדת בני ישראל.
 ממשיכה הגמרא ומקשה על הברייתא: והאי אפשר לו? להכי הוא
 דאתא – האם הפסוק אשר לו? (ויקרא טו ז) שנאמר בפר בהן גדול, בא
 למעט שאין הכהנים מתכפרים בו, האי מיבעי ליה לכתנאי – הלא
 פסוק זה נצרך לדין שהברייתא דורשת מפסוק זה, 'אשר לו, משלו'
 – (מממון) הוא מביא, ואינו מביא משל צבור, היית לפרש
 שלא יביא משל צבור, כיון שאין הצבור מתכפרין בו, אכל יביא
 משל אחיו הכהנים, כיון שאחיו הכהנים מתכפרין בו, ולמדו
 לומר 'אשר לו' (ויקרא טו ז), שמביא משל עצמו ולא משל כהנים.
 ועדיין וכול היית לומר, שרק לכתחילה לא יביא מממון הכהנים,
 ואילו בדיעבד אם הביא מהם בשר, תלמוד לומר שוב – (פעם
 נוספת) 'אשר לו, הכתוב שנה עליו לעבב – כתבה התורה זאת פעם
 נוספת, לומר שאף בדיעבד אינו כשר אלא מממון הכהן הגדול.
 ומאחר שנצרך הפסוק אשר לו, נמצא שאינו מיותר למעט שאין
 הכהנים מתכפרים בפרו של הכהן גדול, ומדוע הוצרכה הברייתא
 להביא פסוק נוסף ללמדנו שהכהנים מתכפרים בפרו של הכהן.
 מתרצת הגמרא: תנא, הכי קא קשיא ליה – כך כוונת התנא של
 הברייתא להקשות, מאי בדיעבד דלא מכפר – במה שונה הדין
 שהשעיר של העם אינו מכפר על הכהנים, הרי זהו שמוש דלא קא
 חסרי ביה ממונא – שאין הכהנים נחסרים ממון בקניית שעיר זה,
 דבתיב (ויקרא טו ט) 'אשר לעם', שהשעיר בא מממון העם, ואם כן,
 בדיעבד נמי – בפרו של אהרן גם כן לא יתכפרו, שהרי לא קא חסרי
 ביה ממונא – אינם חסרים ממון, שנאמר 'אשר לו', שהכהן הגדול
 מביאו משלו, ולא יתכפרו אף בפרו של אהרן. ועל שאלה זו קאמר
 התנא, בולן קרויין ביתו – כל הכהנים קרויים 'ביתו', ונכללים
 בכפרתו ממה שנאמר בפסוק (ויקרא טו ז) 'וכיפר בעדו ובעד ביתו'.

הגמרא מבררת מדוע יש צורך שהכהן יתודה שני וידוים. מקשה
 הגמרא: בשלמא לרבי שמעון, היינו דבתיב תרי וידוין ודם תפר
 – הפסוקים מובנים לפי שיטת רבי שמעון, שלכך יש צורך בוידוי
 שהכהן מתודה על הפר, ובוידוי נוסף שמתודה בשעת זריקת הדם,
 וגם בכפרת הדם עצמו שזורק על המזבח, שכן חד – אחד מהם מכפר
 על הכהנים, תלות על עון שיש בו ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה
 בטוף, והוא כנגד מה ששעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל. וחד
 מכפר על הכהנים על עון שאין בו ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה
 בטוף, והוא כנגד מה ששעיר הנעשה בחוץ מכפר על ישראל. וחד

אינה קשה, שאין לחלק את שגגת העלם טומאה לשני אופנים, משום
 ששם טומאה אחת היא – בין באכילת קודש בהעלם טומאה ובין
 בכניסה למקדש בהעלם טומאה הידיעה היא על הטומאה שנטמא
 בה, וכיון שדבר אחד הוא בשניהם, אין להחשיב את הידיעות של כל
 אופן בפני עצמן.
 חזרת הגמרא לקושיית רב פפא: מכל מקום קשה כמבואר לעיל,
 שהרי שירת הוי"ו – שש הן ולא ארבע.
 רב פפא חזר בו ומבאר את חשבון המשנה. מתרצת הגמרא: אמר
 רב פפא, לעולם תמני הוי"ו – באמת שמונה הן, משום שיש
 להחשיב גם את הידיעות של האוכל קודש בהעלם טומאה וגם את
 הידיעות של הנכנס למקדש בהעלם טומאה, אלא שארבעי קמייטא
 – ארבע הידיעות הראשונות, כלומר הידיעות שלפני החטא. בכל
 ארבעת האופנים, דלא מיייתן ליה – שאינן מביאות את החוטא לידי
 הבאת קרבן, שהרי כל זמן שלא נודע לו שחטא, הוא אינו מביא
 קרבן, לא קא חשיב – אין התנא במשנה מחשיב אותן במניינו, אך
 ארבעה בתרייתא – ארבע הידיעות האחרונות, כלומר הידיעות
 שאחרי החטא. בכל ארבעת האופנים, דמיייתן ליה – שהן המביאות
 את החוטא לידי הבאת קרבן, שכאשר נודע לו שחטא יודע הוא
 שעליו להביא קרבן, קא חשיב – אותן החשיב התנא.
 הגמרא מביאה שיש שאמרו תירוץ אחר בשם רב פפא: ואיכא
 דאמרי – ויש שאמרו שמועה זו בלשון אחרת, אמר רב פפא, לעולם
 תמני הוי"ו, וארבעי קמיייתא – הידיעות הראשונות, שלפני החטא.
 דליתנהו – שאין אותן ככל התורה בוקלה, כלומר שבחובי קרבן
 חטאת על שאר עבירות אין תנאי שתהיה ידיעה לפני החטא, קא
 חשיב, כיון שהן המיוחדות כ'ידיעות הטומאה', אך ארבעי בתרייתא
 – הידיעות האחרונות, שאחרי החטא. דאיתנהו – שישנן ככל
 התורה בוקלה, שגם קרבן חטאת שעל שאר עבירות אין החוטא מביא
 אלא כאשר נודע לו שחטא. לא קא חשיב – אין התנא מחשיב אותן
 במניינו, כיון שאינן מיוחדות כ'ידיעות הטומאה'.
 הגמרא מבררת מה היא הידיעה בתחילה' אשר בלעדיה אין חוב
 קרבן: פעי – נסתפק רב פפא, אדם שנגעלמו ממנו הלכות טומאה
 כשנגע בשרץ, ולכן אף שידע שנגע בו, לא ידע שנטמא, מהו – מה
 דינו, האם נחשב שהיתה לו ידיעה בתחילה'.
 הגמרא מבררת כיצד מדובר בספיקו של רב פפא: הוי"ו דמי – במה
 מדובר, אילימא – אם נאמר שמדובר באדם שידע על דין טומאה,
 אלא דלא ידע אי שרין מטא אי צפרדע מטא – שהוא אינו יודע
 מה הוא הנטמא את האדם בנגיעתו, האם הצפרדע או השרץ, דוחה
 הגמרא: הרי ויל קרי בי רב' הוא – דבר הידוע לתינוקות של בית
 רבן הוא זה, ולפיכך ודאי שכשנגע בשרץ יש כאן ידיעת טומאה,
 וכשנעלמה ממנו נגיעה זו ואכל קודש חייב קרבן כשנודע לו שחטא,
 ואין להסתפק בדבר.
 הגמרא מבארת את ספיקו של רב פפא באופן אחר: לעולם דידע
 בטומאת שרין – באמת מדובר באדם שידע ששרץ מטמא, ומדובר
 בגזן דנגע בחתיכת שרץ שגודלה כעדשה, ולא ידע כעדשה אי
 מטמא אי לא מטמא – האם בשיעור כעדשה השרץ מטמא, או לא.
 ועל כך הסתפק רב פפא, מא' – מה הדין בזה, האם ביון דידע
 דמטמא שרין פועלם – כיון שהוא יודע את הדין הכללי ששרץ
 מטמא, וכן יודע שנגע בחתיכת שרץ, ידיעה היא – נחשב שיש לו
 ידיעה בתחילה' הנצרכת לחיובו קרבן, או דלמא – או שמא ביון
 דכעדשה לא ידע אי מטמא אי לא מטמא – כיון שהוא אינו יודע
 ששרץ מטמא אף כבעדשה, העלמה היא – נחשב שטומאתו נעלמה
 ממנו מתחילה, ואין כאן ידיעה בתחילה'.
 תיקו – תעמוד שאלה זו בספק, שלא נפשטה.
 הגמרא ממשכה לברר מה היא 'ידיעה בתחילה' בהעלם מקדש: פעי
 רבי ירמיה, בן ככל אשר יודע שיש מקדש בירושלים האסור בכניסה
 בטומאה, שעלה לארץ ישראל, וכיון שמעולם לא היה בה נעלם
 הוא ממנו מקום המקדש, ועל ידי כך שגג ונכנס אליו, על אף שידע
 וזכר שהוא טמא, כיון שסבר שמקום הדיוס הוא זה, מהו – מה דינו,
 האם ידעו על המקדש ודינו נחשבת 'ידיעה בתחילה', וחייב קרבן,

והתודה הפנימית נאכלת שם, והחיצונית נשרפת. וכל עזרה או
 תוספתה שלא נעשית ככל אלו, הנכנס לשם בטומאה אין חייב
 עליה, משום שאין קדושתה קדושה גמורה.
 המשנה מבארת את דין מי שנטמא בתוך המקדש: הנממא בתוך
 העזרה וידע שנטמא, ואחר כך נעלמה ממנו הטומאה, ואולם זכור
 היה את המקדש, או שנעלם הימנו המקדש וזכור היה את
 הטומאה, או שנעלם ממנו זה וזה, וכיון שכך, נעלם ממנו שעליו
 לצאת מיד מן המקדש, והשתחוה בטומאתו, או ששהה במקדש
 שיעור זמן ככדי השתחוה, או שפא לו – יצא לו מהמקדש בדרך
 ארובה ואף אם לא השתחוה כלל, חייב. אך אם יצא בדרך הקצרה
 ביותר, בלי להשתחוות ובלוי לשהות, פמור.
 מאחר שנשנה במשנתנו דין הנטמא בעזרה, ביארה המשנה את דין
 הוראת בית דין בדינו ובדין נדה, שהזכירו יחד בקיצור במשנה אחרת.
 זו – המצוה על הנטמא בעזרה לצאת החוצה, היא מצות עשה
 שפמקדש שאין בית דין וכהן משיח חייבין עליה פר חטאת אם הורו
 בה בשגגה להיתר.
 ואיזו היא מצות עשה שבגדה שחייבין עליה אם הורו בה בשגגה
 להיתר, אדם שהיה משמש עם הפהורה, ואמרה לו נטמאתי
 עכשיו בטומאת נדה, ופירש ממנה מיד, בלי להמתין שיפסק קישוי
 האבר, חייב. שפרישה באבר חי אטורה עליו באיסור נדה, מפני
 שייצאתי הנאה לו כביאתו, והיה זה כבא על הנדה.
 נחלקו תנאים באיזה אופן חייבה התורה קרבן עולה ויורד. רבי
 אלעזר אומר, נאמר בתורה בחיוב קרבן על טומאת מקדש וקדשיו
 נפש אשר תגע וכו' או נבבלת שרץ טמא, ונעלם ממנו והוא טמא
 ואשם' (ויקרא ה ב), ומכך שהסמיכה התורה את ענין ה'שרץ' ל'ונעלם
 ממנו' יש ללמוד, שעל העלם שרץ חייב, ואינו חייב על העלם
 מקדש, שרק אם שגגתו של החוטא היתה בהעלם הטומאה חייב
 קרבן עולה ויורד, אך אם שגגתו היתה בהעלם המקדש או בהעלם
 הקודש לא. ורבי עקיבא אומר, מכך שהסמיכה התורה 'ונעלם
 ממנו' והוא מטא' יש ללמוד, שרק על העלם טומאה חייב, ואינו
 חייב על העלם מקדש או על העלם הקודש. רבי ישמעאל אומר,
 נאמר בתורה 'ונעלם' שתי פעמים (שם ב-א), כדי לרבות
 ולחייב בין על העלם טומאה ובין על העלם קודש ומקדש.

גמרא

הגמרא הבינה בתחילה שכוננת המשנה במנין ארבע ידיעות
 הטומאה היא בין לידיעה שבתחילה ובין לידיעה שבסוף, בכל
 המקרים שהזכירו במשנה. הגמרא מבררת מהו החשבון של המשנה
 שמנין הידיעות הוא ארבע. מקשה הגמרא: אמר רב פפא לאפני,
 וכי הידיעות שתיים שהן ארבע הן, והלא לכאורה שתיים שהן שש
 הוי"ו – הן, דהיינו, ידיעות הטומאה תחלה וסוף – באופן ששגג
 אדם בהעלם טומאה, הרי חיובו בקרבן הוא בתנאי שידע מתחילה
 על הטומאה, ובתנאי שנודע לו לבסוף שחטא, הרי כאן שתי ידיעות.
 ועוד, ידיעות הקודש תחלה וסוף – באופן ששגג בהעלם קודש,
 התנאים לחיובו בקרבן הם שידע מתחילה שבשר קודש הוא זה,
 ושנודע לו לבסוף שאכל קודש, הרי עוד שתי ידיעות. וידיעות
 מקדש תחלה וסוף – באופן ששגג בהעלם מקדש, התנאים לחיובו
 הם שידע מתחילה שמקדש הוא זה, ושנודע לו לבסוף שנכנס
 למקדש, הרי כאן שש ידיעות.
 הגמרא חוזרת ומקשה על רב פפא עצמו: ולמעמיך – ולפי שיטתך
 בחשבון זה יקשה, דגם שאינו המניין המדויק, אלא תמני הוי"ו –
 שמונה הן, דהא איכא – שהרי יש להחשיב טומאה וטומאה
 דמקדש תחלה וסוף, כלומר, האופן הראשון שהזכיר רב פפא, מי
 ששגג בהעלם טומאה, יש לחלקו לשני אופנים, כשאכל קודש
 בטומאתו, וכשנכנס למקדש בטומאתו, ובכל אחד שתי ידיעות,
 אחת בתחילה ואחת בסוף. נמצא שעל שתי הידיעות שרב פפא
 החשיב במקרה זה, נוספו לנו עוד שתיים, והיה עליו להקשות 'שתיים
 שהן שמונה הוי"ו, ולא שש'.
 הגמרא דוחה את הקושיא על רב פפא: הא לא קשיא – קושיא זו

1 או ש'ידיעה' היא רק כשידע תחילה את מקומו, ואחר כך נעלם ממנו.
 2 הגמרא מבררת בשיטת מי הסתפק רבי ירמיה: **אֵלֶיבָא דְמָאן** – לפי
 3 מי יש לדון בשאלה זו, **אִי אֵלֶיבָא דְרַבִּי עֲקִיבָא** – אם לפי דעת רבי
 4 עקיבא **דְבַעֵי** – שמצריך **יְדִיעָה בְּתַחֲלָה** כתנאי לחיוב קרבן עולה
 5 ויורד, **הָא** – הרי הוא כלל **לֹא מְחַיֵּב עַל** כניסה למקדש **בְּהַעֲלֵם**
 6 **מְקַדְּשׁ** אלא רק על כניסה בהעלם טומאה. **וְאִי אֵלֶיבָא דְרַבִּי**
 7 **יְשֻמְעֵאל**, **דְּמְחַיֵּיב עַל הַעֲלֵם מְקַדְּשׁ**, **הָא לֹא בְּעֵי יְדִיעָה בְּתַחֲלָה** –
 8 הרי הוא סובר שאין צריך ידיעה בתחילה כדי להתחייב בקרבן,
 9 ולפיכך ודאי שכן בבל זה יהיה חייב.
 10 הגמרא מתרצת בשיטת מי הסתפק רבי ירמיה, ומבארת את ספיקו:
 11 **לֹא צְרִיבָא** – לא הוצרך רבי ירמיה להסתפק אלא **אֵלֶיבָא דְרַבִּי**,
 12 **דְבַעֵי יְדִיעָה בְּתַחֲלָה** – שהוא סובר שצריך ידיעה בתחילה, והוא גם
 13 **מְחַיֵּיב עַל הַעֲלֵם מְקַדְּשׁ**, **וְאָמַר** – והוא סובר ש**יְדִיעַת בֵּית רַבּוֹ שְׁמָה**
 14 **יְדִיעָה**. וכיון שכן, מסתפק רבי ירמיה, **מָאִי**, האם **בֵּינן דִּידַע** מבית
 15 רבו את הדין הכללי **דְאִיבָא** – שיש **מְקַדְּשׁ בְּעוֹלָם** וצריך להזהר
 16 שלא להכנס אליו בטומאה, **יְדִיעָה הִיא** זו, הנחשבת לו כ'ידיעה

17 בתחילה', ולכן אף שלא ידע מעולם שהמקום אליו נכנס הוא מקום
 18 המקדש, חייב קרבן על כניסתו זו, **או דְלָמָא** – או שמא **בֵּינן דְמְקוּמוֹ**
 19 **לֹא יְדַע לִיה** – כיון שמעולם לא ידע היכן הוא מקום המקדש,
 20 **הַעֲלָמָה הִיא** – הרי הוא מתחילת טומאתו בהעלם, ואין כאן 'ידיעה
 21 בתחילה', ולפיכך הוא אינו מתחייב קרבן. שאין די ב'ידיעה בתחילה'
 22 בענין הטומאה, אלא צריך שתהיה 'ידיעה בתחילה' גם בענין
 23 המקדש, וידיעתו על המקדש בלא לדעת את מקומו אינה נחשבת
 24 ידיעה בענין המקדש.
 25 **תִּיקוּ** – תעמוד שאלה זו בספק, שלא נפשטה.
 26 שנינו במשנה: **אֶחָד הַנִּכְנָס לְעֶזְרָה וְכוּ'** שאין מוסיפין על העיר ועל
 27 העזרות אלא וכו'. הגמרא דנה בדין קידוש תוספת העזרה ותוספת
 28 העיר שנזכר במשנה. שואלת הגמרא: **מָנָא הָנִי מִיָּלִי** – מהיכן למדנו
 29 שצריך את כל הדברים האלו כדי לקדש את העיר והעזרה. משיבה
 30 הגמרא: **אָמַר רַב שִׁמְיֵי בְרַת רַבִּי יוֹנָתָן**, **דְאָמַר קְרָא**, שהקב"ה אמר למשה
 31 **וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם**. **כָּכֹל אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵרְאָה אוֹתְךָ אֵת**
 32 **תְּכֵנִית הַמְּשָׁפָן וְאֵת תְּכֵנִית כָּל בָּלְיוֹ**